

ИЗВЕШТАЈ О НАУЧНОЈ ЗАСНОВАНОСТИ ТЕМЕ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ

Презиме, име једног Николић Весковић Мирослав Даница
родитеља и име
Датум и место рођења 18.7.1979. Ниш, Србија

Основне студије

Универзитет Универзитет у Нишу
Факултет Филозофски факултет у Нишу
Студијски програм Психологија
Звање Дипломирани психолог
Година уписа 1998/99
Година завршетка 2006/07
Просечна оцена 8.20

Мастер студије, магистарске студије

Универзитет
Факултет
Студијски програм
Звање
Година уписа
Година завршетка
Просечна оцена
Научна област
Наслов завршног рада

Докторске студије

Универзитет Универзитет у Нишу
Факултет Филозофски факултет у Нишу
Студијски програм Психологија
Година уписа 2020/21
Остварен број ЕСПБ бодова 120
Просечна оцена 9.82

ПРИКАЗ НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КАНДИДАТА

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	Vesković, D. M. N. (2022). Predictor models of intimate partnership satisfaction: Attachment, the capacity to mentalize and narcissism. <i>Psihološka istraživanja</i> , 25(1), 37-54.	M23
	Истраживање испитује везе између афективне везаности, ментализације и нарцизма са задовољством интимном партнерском везом код 222 учесника без деце, у везама дугим	

од једне до десет година. Коришћени су упитници: „Искуство у блиским односима”; Упитник за испитивање ментализације УМ; Инвентар нарцистичке личности НПИ40; РАС скала за процену задовољства у интимној партнерској вези. Резултати показују да виши нивои анксиозности, избегавања, ментализације других и нарцизма предвиђају мање задовољство. Афективна везаност, остварује најзначајнији самостални ефекат на предикцију задовољства. Највећу предиктивну моћ остварује модел који истовремено садржи анксиозност, избегавање и ментализацију других. Закључак истраживања је да афективна везаност, ментализација других и нарцизам предвиђају задовољство у интимним партнерским везама.

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

Vesković, D. N. (2023). Attachment and mentalization of teacher as predictors of classroom management style. *Psihološka istraživanja*, 26(2), 221-237.

2

Истраживање испитује афективну везаност, ментализацију наставника и склоност ка стилу управљања разредом код 100 наставника разредне наставе. Подаци су прикупљени инструментима: Инвентар за самопроцену стилова наставника у управљању разредом; упитник „Искуство у блиским односима”; Упитник за испитивање ментализације УМ. Резултати показују да димензија афективне везаности, анксиозност и ментализација себе доприносе склоности ка неинтервенишућем и интервенишућем стилу управљања разредом док ментализација других и број похађаних едукација у области управљања разредом доприносе склоности ка интеракционистичком стилу управљања разредом. Установљен је и модераторски ефекат броја похађаних едукација у области управљања разредом на однос ментализације других и интеракционистичког стила управљања разредом.

M23

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

Vesković, D.N. (2024). Parent's Attachment and Mentalization as Predictors of Parenting Styles. *Godišnjak za psihologiju*, 21, 7-21.

3

Студија испитује афективну везаност, капацитет за ментализацију родитеља и склоност ка васпитном стилу, код 122 испитаника, родитеља деце до 12 година. Коришћени упитници: Упитник стилова и димензија родитељства; упитник „Искуство у блиским односима”, Упитник за испитивање ментализације (УМ). Регресиона анализа је примењена да би се тестирала предиктивна моћ димензија афективне везаности и ментализације за сваки васпитни стил. Мања анксиозност, већи капацитет за ментализацију других доприносе склоности ауторитативном стилу. Већа анксиозност, нижа мотивација за ментализацију, ниже избегавање, доприносе ауторитарном стилу. Закључак студије је да се на основу афективне везаности и ментализације родитеља може предвидети склоност ка одређеном васпитном стилу.

M52

Рад припада научној области докторске дисертације

ДА

НЕ

ДЕЛИМИЧНО

НАПОМЕНА: уколико је кандидат објавио више од 5 радова, додати нове редове у овај део документа

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА КАНДИДАТА ЗА ПОДНОШЕЊЕ ЗАХТЕВА ЗА ОДОБРАВАЊЕ ТЕМЕ

Кандидат испуњава услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета да поднесе захтев за одобравање теме докторске дисертације

ДА

НЕ

Кандидат Даница Николић Весковић испуњава услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета у Нишу, Статутом Филозофског факултета у Нишу, као и важећим Правилником о поступку припреме и условима за одбрану докторске дисертације Универзитета у Нишу. Кандидаткиња је положила све испите предвиђене студијским програмом и објавила је три рада из научне области докторске дисертације, од чега је један рад објављен у часопису који издаје Филозофски факултет Универзитета у Нишу.

ИСПУЊЕНОСТ УСЛОВА МЕНТОРА

Име и презиме, звање	Татјана Стефановић Станојевић, редовни професор
Ужа научна област за коју је изабран у звање	Психологија
Датум избора	14.4.2013.
Установа у којој је запослен	Филозофски факултет у Нишу
Е-пошта	tatjana.stefanovic.stanojevic@filfak.ni.ac.rs

Најзначајнији радови ментора из научне области којој припада тема докторске дисертације

Р. бр.	Аутор-и, наслов, часопис, година, број волумена, странице	Категорија
1	Jovančević, A., Tošić Radev, M., & Stefanović Stanojević, T. (2021) Association between parent's and adult offspring's mentalizing capacity: The moderating role of child's temperament. <i>Scandinavian Journal of Psychology</i> 62(5), 699-708 https://doi.org/10.1111/sjop.12770	M22
2	Tošić Radev, M., Bogdanović, A., Stefanović Stanojević, T. (2025). Explaining parental reflective functioning in the context of attachment: Roles of general reflective functioning, perceived marital quality, and child temperament. <i>Psihologija</i> , OnLine-First 00, 45-45. https://doi.org/10.2298/PSI240210045T (IF2 iIF5 2024 -0.9)	M22
3	Stefanović Stanojević, T., Kostić, A., Steele, H. i Nedeljković, J. (2019). RECOGNITION OF EMOTION AND ADULT ATTACHMENT. <i>Ljetopis socijalnog rada</i> , 26 (1), 39-60. https://doi.org/10.3935/ljsr.v26i1.227	M23
4	Stefanović Stanojević, T., Tošić Radev, M. i Bogdanović, A. (2020). FROM PREOCCUPIED ATTACHMENT TO DEPRESSION: SERIAL MEDIATION MODEL EFFECTS ON A SAMPLE OF WOMEN. <i>Ljetopis socijalnog rada</i> , 27 (3), 523-542. https://doi.org/10.3935/ljsr.v27i1.334	M23
5	Bogdanović, A., Radev, M.T., & Stanojević, T.S. (2023). Disorganized attachment, mentalization and dissociation in context of childhood trauma: Implications for depressive symptoms. <i>Child Abuse Review</i> , 32(2), e2798. Available from: https://doi.org/10.1002/car.2798	M22
	Stefanović Stanojević, T., Tošić Radev, M., Bogdanović, A. (2018). <i>Strah je najgore mesto: Studija o ranoj traumi iz ugla teorije afektivne vezanosti</i> . Centar za primenjenu psihologiju. Društvo psihologa Srbije Beograd. ISBN: 978-86-89377-29-3 str.290	M42
6	Stefanović Stanojević (2015) <i>Afektivna vezanost, razvoj, modaliteti i procena</i> ; drugo, izmenjeno i dopunjeno izdanje, Filozofski fakultet, Niš ISBN: 978-86-7379-366-5	M42
7	Stefanovic Stanojevic, (2018) Disorganized attachment in romantic relationships: Or the onset of the inhibition of mentalizing and emotion dysregulation. <i>Godišnjak za psihologiju</i> , Niš, vol 15, str. 9-24 UDK 159.942	M52
8	Stefanović Stanojević, Nedeljković (2020), Coping strategies and the dimensions of attachment in students, <i>Teme</i> , Vol. XLIV, No 1, str 97-119 https://doi.org/10.22190/TEME171107011S	M24

mediating role of mentalization and drama triang. InPact 2023, *International Psychological Applications Conference and Trends (InPACT)*, Lisbon, Portugal, 22 - 24 of April 2023. Book of apstracts, 66-67. ISBN: 978-989-53614-9-6
 Tošić Radev, M., Bogdanović, A., Stefanović Stanojević, T. (2022, jun, 24-26). Afektivna vezanost i roditeljska mentalizacija kao prediktori roditeljske kompetentnosti. *XIII International scientific conference „Improving the quality of life of children and youth”*, Aranđelovac, Srbija. Conference proceedings, pp.193-195. ISSN 1986-9886

M34

Менторства у последње три године

Р. бр.	Име и презиме докторанда, тема докторске дисертације, факултет/универзитет	Датум именов.	Датум одбране
1.	Александра Богдановић; Траума и ментално здравље младих: медијаторска улога афективне везаности, ментализације и дисоцијације; Филозофски факултет у Нишу, Универзитет у Нишу	10.7.2018.	15.7.2022.
2.	Наташа Лазовић; Родитељске и неродитељске фигуре привржености као предиктори емоционалне интелигенције деце; Филозофски факултет у Нишу, Универзитет у Нишу	14.12.2020.	30.3.2023.
3.	Тамара Ђорђевић; Мотивациони SHE модел неверства у партнерским везама; Филозофски факултет у Нишу, Универзитет у Нишу	25.6.2021.	7.6.2023.
4.			

Ментор испуњава услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета и Статутом Факултета

ДА НЕ

Др Татјана Стефановић Станојевић је редовни професор Филозофског факултета Универзитета у Нишу. Ангажована је на докторским академским студијама психологије и налази се на листи ментора ових студија. Ментор Татјана Стефановић Станојевић испуњава све услове предвиђене Законом о високом образовању, Статутом Универзитета у Нишу, Статутом Филозофског факултета у Нишу и важећим Правилником о поступку припреме и условима за одбрану докторске дисертације Универзитета у Нишу. Професорка Стефановић Станојевић својим научним резултатима у претходних 10 година остварује потребан број бодова, потребних за испуњеност услова ментора. Професорка Стефановић Станојевић је изузетан стручњак у научној области којој припада тема докторске дисертације.

ОБРАЗЛОЖЕЊЕ ТЕМЕ

Предлог наслова теме докторске дисертације	Ефекти социјалног искључивања на способност ментализације: улога афективне везаности, емоционалног одговора и емоционалне регулације
Научно поље	Друштвено-хуманистичке науке
Научна област	Психологија
Ужа научна област	Психологија
Научна дисциплина	Психологија

1. Предмет научног истраживања (до 800 речи)

Предмет овог истраживања су ментализација, афективна везаност и емоционална регулација, у контексту социјалног искључивања. Ментализација представља менталну активност која омогућава појединцу да опажа и интерпретира понашања других у терминима менталних стања, као што су потребе, жеље, осећања, уверења, циљеви, намере и разлози (Fonagy & Allison, 2012). Поред разумевања других, односи се и на опажање и интерпретацију сопствених менталних стања. Ова сложена функција обухвата перзистентне димензије личности и темпорална стања (Sato et al., 2018). Претпоставља се да је ментализација искључиво људска способност, која се развила како би омогућила људима да брзо и ефикасно тумаче понашања других у широком распону ситуација (Fonagy & Allison, 2012).

Социјално искључивање дефинише се као ситуација у којој је особа игнорисана и искључена од стране другог појединца или групе, при чему обично изостаје објашњење или експлицитно изражавање негативних ставова (Williams, 2007). Социјално искључивање изазива социјалну бол, низ негативних осећања, као и угроженост базичних потреба личности, а након тог искуства особа прибегава когнитивној обради доживљене ситуације (Richman & Leary, 2009; Williams, 2007; Williams, 2009), што имплицира ментализирање. Истраживањима је

(Williams, 2007). Социјално искључивање изазива социјалну бол, низ негативних осећања, као и угроженост базичних потреба личности, а након тог искуства особа прибегава когнитивној обради доживљене ситуације (Richman & Leary, 2009; Williams, 2007; Williams, 2009), што имплицира ментализирање. Истраживањима је показано да се за време и непосредно након социјалног искључивања активирају регије мозга задужене за ментализацију (Sahi & Eisenberger, 2021), као и да социјално искључивање изазива повећану перцептивну и когнитивну обраду социјалних података (Bernstein et al., 2008; Cheung, et al., 2015; DeWall et al., 2009), што такође имплицира укључивање ментализације.

Са друге стране, теоретичари у области ментализације истичу да социјално искључивање може смањити ефикасност ментализације, као и да су и стабилна и темпорална компонента ментализације подложне његовом утицају (Fonagy & Luyten, 2009; Fonagy & Luyten, 2018; Sato et al., 2018). У малобројним истраживањима ментализације након експериментално индукованог социјалног искључивања добијени су недоследни резултати. Поред студија у којима је установљена активација можданих регија задужених за ментализацију (Sahi & Eisenberger, 2021), постоје и налази у којима до активације није долазило за време посматрања негативних, али јесте за време посматрања позитивних друштвених сцена (Powers et al., 2013). Поред студија у којима је коришћен неуроимидинг приступ, пронађена су три истраживања у којима је ментализација испитивана тестовима личности након социјалног искључивања (Sato et al., 2018; Savage & Lenzenweger, 2018; Yu., et al, 2023), а њихови резултати нису усаглашени.

Према налазима когнитивних и афективних неуролошких истраживања (Fonagy & Luyten, 2018; Sato et al., 2018) на способност ментализације утичу два повезана фактора: ниво емоционалне побуђености и употреба стратегија везаности. Активација система везаности у условима стреса може довести до смањене ефикасности или чак деактивације система ментализације (Fonagy & Luyten, 2009; Sato et al., 2018). Потенцијални прелазак са експлицитног на имплицитни аспект ментализације, или на нементализирајући мод, зависи од количине емоционалног узбуђења, ситуационих фактора и карактеристика личности, пре свега стила привржености. Претпоставља се да историја привржености особе утиче на постављање „неурохемијског прекидача“ који доводи до преласка система ментализације са експлицитног на имплицитни аспект процесуирања и појачану будност на напуштање и одбацивање (Fonagy & Luyten, 2009).

Индивидуалне разлике у афективној везаности и способности емоционалне регулације могу допринети различитој регулацији емоција након искуства социјалног искључивања (Mikulincer & Shaver, 2007). У суочавању са стресом, сигурно везани траже подршку, усмерени су на проблем и верују у сопствену ефикасност. Анксиозно везани користе емоционално усмерене стратегије које интензивирају стрес, процењујући догађаје као узнемирујуће и верују да нису способни да се сами носе са ситуацијом. Избегавајуће везани се емоционално и когнитивно дистанцирају од извора стреса (Mikulincer & Shaver, 2007).

Ове теоријске претпоставке имплицирају да ће потенцијални ефекат на ментализацију и емоционално стање у ситуацији социјалног искључивања бити различит код особа са различитим стиливима везаности, као и да ће сигурна везаност деловати као протективни фактор ментализације и емоционалног стања. Социјално искључивање може представљати претњу јер може активирати сепарациону анксиозност, а особе са различитим стиливима везаности показују различите нивое осетљивости на социјално одбацивање (Yaakobi & Williams, 2016).

Полазећи од поменутих теоријских импликација да активација система везаности и емоционално узбуђење у ситуацијама интерперсоналног стреса утичу на ментализацију (Fonagy & Luyten, 2009; Fonagy & Luyten, 2018; Sato et al., 2018), потребно је испитати да ли емоционално стање након социјалног искључивања посредује између искључивања и тренутне способности ментализације, узимајући у обзир емоционалну регулацију.

Конструкти афективна везаност, ментализација и емоционална регулација међусобно су повезани, и корисно је посматрати их заједно у контексту социјалног искључивања. Сигурна афективна везаност повезана је са развијенијим капацитетом за ментализацију (Fonagy & Allison, 2012; Fonagy & Luyten, 2018). Ментализација је под утицајем емоционалног узбуђења и активације система везаности (Fonagy & Luyten, 2018; Sato et al., 2018). Способност ментализације доприноси ефикаснијем емоционалном реаговању и употреби адаптивних стратегија регулације емоција (Fonagy & Allison, 2012). Несигурни стилови везаности чешће користе стратегије хиперактивације и деактивације система везаности, повезане са неадаптибилним облицима емоционалне регулације (Mikulincer & Shaver, 2007).

Основни проблем овог истраживања је да ли социјално искључивање остварује ефекат на способност ментализације у датом тренутку. Важан део проблема је испитивање улоге афективне везаности, емоционалне регулације и емоционалног стања у релацији између социјалног искључивања и ментализације. Потребно је проверити медијаторску улогу емоционалног стања и улогу афективне везаности, диспозиционе ментализације и емоционалне регулације као модератора.

2. Усклађеност проблематике са коришћеном литературом (до 200 речи)
У образложењу предмета и проблема истраживања коришћена је адекватна и актуелна научна литература која је у потпуности усклађена са проблематиком истраживања. Укључене су поставке релевантних научника у поменути областима, као и резултати истраживања, објављени у високо ранжираним часописима.

3. Циљеви научног истраживања (до 500 речи)
Основни циљ овог истраживања је да испита да ли социјално искључивање, изазвано задатком Сајбер лопта, остварује ефекат на способност ментализације других. Поред тога, циљ је да се испита да ли је ефекат социјалног искључивања на ментализацију других посредован емоционалним стањем које настаје након искуства социјалног искључивања. Такође, циљ је испитати да ли постоји модераторски ефекат афективне везаности на директни однос између социјалног искључивања и способности ментализације других, као и да ли афективна везаност, емоционална регулација и диспозициона ментализација модулирају индиректни ефекат социјалног искључивања на ментализацију других.

Специфични циљеви истраживања:

1. Испитати постојање ефекта социјалног искључивања на способност ментализације других и базичну потребу за припадањем;
2. Испитати постојање модераторског ефекта афективне везаности на однос социјалног искључивања и способности ментализације других;
3. Испитати да ли је емоционално стање након искуства социјалног искључивања медијатор ефекта социјалног искључивања на способност ментализације других;
4. Испитати да ли афективна везаност, диспозициона ментализација и емоционална регулација представљају значајне модераторе медијационог ефекта социјалног искључивања на способност ментализације других.

4. Очекивани резултати, научна заснованост и допринос истраживања (до 200 речи)
Претпоставка овог истраживања је да социјално искључивање остварује значајан ефекат на способност ментализације других и базичну потребу за припадањем и то тако што група искључених испитаника остварује значајно ниже скорове на димензији базичне потребе за припадањем у односу на групу укључених испитаника. Очекује се да афективна везаност представља значајан модератор ефекта социјалног искључивања на способност ментализације других. Испитаници који су сигурно афективно везани, након социјалног искључивања показиваће већу способност у ментализацији других у односу на испитанике који су несигурно афективно везани. Очекује се да је емоционално стање значајан медијатор ефекта социјалног искључивања на ментализацију других. Афективна везаност, диспозициона ментализација и емоционална регулација представљају значајне модераторе медијационог ефекта социјалног искључивања на способност ментализације других. Очекује се да испитаници који су сигурно афективно везани, имају развијену диспозициону ментализацију и емоционалну регулацију показују нижи ниво негативног афекта и вишу способност у ментализацији других у односу на испитанике који су несигурно афективно везани, имају слабије развијену диспозициону ментализацију и израженије потешкоће у емоционалној регулацији.

Истраживање може додатно расветлити однос између ових конструката и допринети њиховом теоријском разумевању. Резултати малог броја претходних истраживања нису међусобно доследни, нити је нађено истраживање у којем се испитују сви ови конструкти истовремено. Ментализација је значајна за ментално здравље и интерперсонално функционисање, те испитивање фактора који утичу на њу има теоријски и практични значај.

5. Примењене научне методе (до 300 речи)
Нацрт истраживања је експериментални, без претеста, са једном независном варијаблом, два експериментална услова (експериментални и контролни) и случајним распоређивањем испитаника у групе. Приликом испитивања потенцијалног модераторског и медијаторског ефекта биће коришћен корелационо регресиони приступ. Независна варијабла: Социјално искључивање - експериментална, манипулативна варијабла, операционализована задатком Сајбер лопта (Williams, 2009).

Зависне варијабле:

1. Ментализација других, операционализована упитником Тест препознавања менталних стања из очију (RMET) (Reading the Mind in the Eyes Test; RMET; Baron-Cohen et al., 2001), српска адаптирана верзија (Đorđević et al., 2017);
 2. Базична потреба за припадањем, операционализована Упитником о угрожености базичних потреба личности (Williams, 2009) (уводи се због провере успешности манипулације независном варијаблом).
- Медијатор: Емоционално стање након искуства социјалног искључивања, операционализовано упитником Скала позитивног и негативног афекта (PANAS) (Watson et al., 1988).

Коваријати/модератори:

1. Афективна везаност, операционализована упитником Искуство у блиским односима (Experiences in Close Relationships; ECR-R; Fraley et al., 2000), српска модификована и адаптирана верзија (SM-ECR-R) (Hanak & Dimitrijević, 2013);
 2. Диспозициона ментализација, операционализована Упитником за испитивање ментализације УМ (Dimitrijević i sar., 2018);
 3. Емоционална регулација, операционализована упитником Скала потешкоћа у емоционалној регулацији (Difficulties in Emotion Regulation Scale) (Gratz & Roemer, 2004).
- Узорак је пригодан и чиниће га око 200 пунолетних испитаника, студената Универзитета у Нишу. Распоређивање испитаника у један од два експериментална услова вршиће се случајним путем.

Предложена тема се прихвата
неизмењена

ДА

НЕ

Коначан наслов теме
докторске дисертације

Ефекти социјалног искључивања на способност ментализације: улога афективне везаности, емоционалног одговора и емоционалне регулације

ЗАКЉУЧАК (до 100 речи)

Предложена тема дисертације бави се проблемом у чијем разумевању постоје различита теоријска становишта. Теоретичари социјалног искључивања указују да доживљај социјалног искључивања покреће когнитивну обраду ситуације, што имплицира активацију ментализације. Супротно, теоретичари ментализације и афективне везаности указују да социјално искључивање може ометати или привремено искључити ментализацију, наглашавајући улогу афективне везаности и емоционалног узбуђења. Постојећа истраживања су малобројна и дају неусаглашене резултате, а ниједно досадашње истраживање није истовремено испитивало све наведене конструкте. Комисија закључује да је предложена тема кандидата Данице Николић Весковић научно утемељена, значајна, са адекватно образложеним проблемом и одговарајућом методологијом, те предлаже да се кандидату **о д о б р и** израда докторске дисертације.

ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ

Број одлуке ННВ о именовању Комисије

НСВ број 818-01-13/25-3

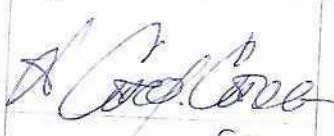
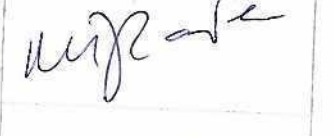
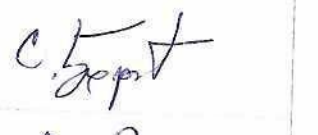

Датум именовања Комисије

17.12.2025. године

Р. бр.

Име и презиме, звање

Потпис

Р. бр.	Име и презиме, звање	Потпис
1.	Др Јелена Опсеница Костић, редовни професор Психологија (Ужа научна област) Филозофски факултет, Универзитет у Нишу (Установа у којој је запослен) председник	
2.	Др Татјана Стефановић Станојевић, редовни професор Психологија (Ужа научна област) Филозофски факултет, Универзитет у Нишу (Установа у којој је запослен) ментор, члан	
3.	Др Милица Тошић Радев, ванредни професор Психологија (Ужа научна област) Филозофски факултет, Универзитет у Нишу (Установа у којој је запослен) члан	
4.	Др Стефан Ђорић, доцент Психологија (Ужа научна област) Филозофски факултет, Универзитет у Нишу (Установа у којој је запослен) члан	
5.	Др Бојана Бодрожа, доцент Психологија (Ужа научна област) Филозофски факултет, Универзитет у Новом Саду (Установа у којој је запослен) члан	

Датум и место:

16.1.2026. Ниси